

L'època obscura de la cooperació internacional

Carles Gonyalons Sureda,

Coordinador de l'espai de treball de Solidaritat Internacional de MÉS

Segons el nou informe sobre la inseguretat alimentària de l'ONU, més de 800 milions de persones al món passen fam, aquestes són sens dubte les víctimes més vulnerables de l'actual crisi. És urgent i necessària una reacció contundent contra la pobresa i la fam per part de la comunitat internacional i la ciutadania. En primer lloc, evidentment, per motius morals, de solidaritat i justícia social. Sobretot, si tenim en compte la responsabilitat, històrica i actual, en l'exploatació dels països del sud per part dels països del nord.

Però, en segon lloc, si tenim una visió global i a llarg termini, ens adonarem que també és la resposta més intel·ligent per als nostres propis interessos. Segons un informe d'*Intermón Oxfam* alguns dels riscos que amenacen Europa -el terrorisme, el crim transnacional, el canvi climàtic, les epidèmies o la inestabilitat que emana dels conflictes- estan íntimament lligats a la pobresa i desigualtat extremes. Seguint aquesta línia, té sentit que ens demanem què hagués passat amb l'epidèmia de l'Ebola si s'haguessin tingut més recursos per prevenir-la en el terreny en els països d'o-

rigen. És lògic suposar que, probablement, la situació estaria molt més controlada.

Davant aquesta situació no podem evitar demanar-nos com és possible que en aquest món globalitzat, on sabem que tot està interconnectat, tinguem una visió tan poc global, tan localista. Tal vegada aquesta sigui una de les grans contradiccions de l'actual globalització neoliberal que, històricament, ha fomentat la desigualtat arreu del món i que ha provocat l'actual crisi.

Certament, els darreres anys s'estan caracteritzant per

unes retallades molt dures en sectors com ara la sanitat, l'educació, els serveis socials... Però també retallades en la lluita contra la pobresa, és a dir, retallades a l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) a nivell estatal, autonòmic, insular i municipal.

A l'àmbit estatal, des que va començar la crisi, les retallades en cooperació han arribat al 70 % sobre un pressupost que ja era insuficient per complir amb els compromisos de desenvolupament assumits. Realment, no deixa de ser curiós com el Govern espanyol no troba

doblers per lluitar contra la pobresa i sí que en va trobar per rescatar el sector financer on es produeixen escàndols com el de les targetes opaques de Bankia.

A nivell autonòmic, el Govern de les Illes Balears ha demostrat, durant aquesta legislatura, que no té voluntat política per afrontar aquesta problemàtica. Sense cap dubte, els darrers anys han estat els pitjors per a la cooperació per al desenvolupament des que es treballa en aquesta matèria a les nostres illes.

Cal ressenyar que les retallades en cooperació han estat especialment dures i totalment desproporcionades si es comparen amb altres partides pressupostàries.

La reivindicació històrica de destinar com a mínim el 0,7 % del pressupost total de les Illes Balears a l'AOD és, en aquests moments, un horitzó molt llunyà. Però això no sempre ha estat així: no fa tants anys, el 2007, el Govern de les Illes Balears va destinar més de 16 milions d'euros a l'AOD, la qual cosa suposava més del 0,5 % del pressupost total. És a dir, encara no s'havia arribat al 0,7 % però pareixia que hi havia una clara intenció d'assolir aquesta fita. De llavors ençà, l'AOD no ha aturat de disminuir fins a arribar a la brutal retallada

dels pressuposts generals per a l'any 2013, en els quals es varen destinar, únicament, al voltant de dos milions d'euros per a l'AOD. Curiosament, la manca de doblers és selectiva. No deixa de cridar l'atenció que la quantitat que es va destinar en el manteniment i la conservació del Palau de Marivent de Palma durant el 2013 va ser similar a la quantitat destinada per a l'AOD.

Cal destacar que es va eliminar la convocatòria de subvencions per a les entitats que treballen en cooperació per al desenvolupament des de les Illes Balears, durant l'any 2012 i 2013.

D'altra banda, el Govern va pagar les subvencions de

l'any 2011 amb càrrec al pressupost del 2012. Segons els anteriors gestors, l'Agència de Cooperació ja havia tramitat l'expedient de pagament de les subvencions, per la qual cosa si no es va pagar a temps cal suposar que va ser per manca de voluntat.

Evidentment els impagaments i l'eliminació de la convocatòria de subvencions durant dos anys han afectat dràsticament les ONGD perquè aquesta situació, a la pràctica, ha suposat la impossibilitat de realitzar molts dels projectes de cooperació per al desenvolupament que, en molts de casos, eren essencials per cobrir les necessitats bàsiques de les persones beneficiàries als països del sud.

Finalment, cal ressenyar que tant la Conselleria de Presidència com la Direcció General de Cooperació no han respectat, en cap moment, el valor del Consell de Cooperació com a òrgan consultiu en aquesta matèria. Un clar exemple és que ni tan sols es va consultar el Consell abans de prendre una decisió tan important com fou la supressió

de l'Agència de Cooperació de les Illes Balears, que era un òrgan necessari per agilitzar la concessió de subvencions.

En contra del que ens volen fer creure, es pot sortir de la crisi d'una manera més justa i solidària. Però per aconseguir-ho, es fa necessària l'existència d'una societat civil exigent amb els seus governants, així com un espai polític alternatiu que es compromet de forma contundent amb la lluita contra la pobresa.

Certament, la cooperació viu temps complicats, però, precisament per aquest motiu, ara és el moment de replantejar-nos l'actual model de funcionament i de construir, entre tots, un nou model de cooperació.

Un model on es treballi a llarg termini i de manera més eficient i transparent, on es coordinin els esforços per aprofitar al màxim els recursos existents, on es fomenti la participació social tant al nord com al sud i on es respecti la sobirania dels pobles del sud per decidir sobre el seu futur. ■

